

Pécsi Ítéltábla

Mf.II.30.076/2022/7. szám

A felperesek:

felperes1 cím1 I. rendű;

felperes2 cím2 II. rendű

A felperesek képviselője:

ügyvéd1 cím3

Az alperes:

alperes1 cím4

Az alperes képviselője:

ügyvéd2 cím5

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

alperes 40. sorszám alatt

A per tárgya:

munkáltató egészségsértése miatti kárfelelősség

Az elsőfokú bíróság:

Pécsi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat:

2.M.70.060/2021/39. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – részben megváltoztatja, és az alperes által fizetendő sérelemdíj összegét az I. rendű felperes esetében 800.000 (nyolcszázezer) forintra, a II. rendű felperes esetében 650.000 (hatszázötvenezer) forintra, és ezeknek az összegeknek az elsőfokú ítélet szerinti késedelmi kamatára, a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak fizetendő elsőfokú perköltség összegét 55.000 (ötvenötezer) forintra felemeli azzal, hogy a késedelmi kamat 2022. november 10. napjától a 424/2022. (X. 28.) Korm.rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnésének napjáig terjedő időszakban az évi 25 (huszonöt) % mértéket nem haladhatja meg.

Az államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét az alperes esetében 87.000 (nyolcvanhétezer) forintra felemeli, az I. rendű felperes esetében 12.000 (tizenkettőezer) forintra, a II. rendű felperes esetében 9.000 (kilencezer) forintra leszállítja azzal, hogy az eljárási illetéket az esedékesség napjáig a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételi számlájára kell megfizetni.

A Pécsi Törvényszék Gazdasági Hivatalának felhívására fizetendő állam által előlegezett költség összegét az alperes esetében 203.600 (kettőszázháromezer-hatszáz) forintra felemeli, a felperesek esetében személyenként 25.000 (huszonötezer) forintra leszállítja.

Egyéb fellebbezett részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 20.000 (húszezer) forint, a II. rendű felperesnek 16.250 (tizenhatezer-kettőszázötven) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget, valamint az államnak – a Nemzeti Adó-és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára – az esedékesség napjáig 98.000 (kilencvennyolcezer) forint fellebbezési és csatlakozó fellebbezési eljárási illetéket. Az esedékesség napja mind az elsőfokú, mind a másodfokú illeték vonatkozásában a jelen határozat meghozatalát követő hatvanadik nap. Az illeték megfizetése során a közlemény rovatban a Pécsi Ítéltábla és a Pécsi Törvényszék megnevezését, az első- és másodfokú határozat ügyszámát, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát fel kell tüntetni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] A felperesek édesapja, az 1950. április 30. napján született és 2018. április 24. napján elhunyt néhai 1968. március 20. napja és 1971. február 21. napja között a egyéb érdekelt¹nél segéd munkásként, majd 1971. március 1. napjától 1987. november 8. napjáig a egyéb érdekelt² III. számú Bányauzemében földalatti csillésként és vājárként dolgozott. 2017. augusztus 3. napján kissejtes tüdőrák megbetegedését diagnosztizálták, amely az alperesi jogelőd³nél végzett munka során elszenvedett foglalkozási megbetegedés volt. A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2019. április 24. napján jogerőre emelkedett 3.M.246/2018/21. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy a peres eljárás során elhunyt néhai néhai jogutódjai, néhainé, valamint felperes² és felperes¹ felperesek részére fizessen meg 4.000.000 forint nem vagyoni kárterítést. Az ítélet szerint néhai néhai 80%-os egészségkárosodást eredményező kissejtes tüdőrák megbetegedése és az alperesi foglalkoztatása között ok-okozati összefüggés áll fenn, továbbá néhai néhai életét 20%-ban a természetes, sorszerű megbetegedések, 80%-ban a tüdőrák foglalkozási megbetegedés nehezítette el.
- [2] Néhai halálának oka a primer tüdődaganat, és több gócu daganatos áttét talaján kialakult szívelégtelenség volt. Halálát 90%-ban a kissejtes tüdőrák mint foglalkozási megbetegedés, illetve annak szövődményei okozták, de a halál adott időpontban való bekövetkeztében a természetes, sorsszerű megbetegedések is közrehatottak 10% mértékben.
- [3] Az 1976. január 22-én született I. rendű felperes 27 éves koráig élt együtt a szüleivel. Édesapját ezt követően is rendszeresen látogatta, betegsége megviselte. Halálát követően nála elhúzódó gyászreakció alakult ki, amely azonban csak részben vezethető vissza a halálesetre, abban egyéb veszteségélmények is közrehatottak (további hozzátartozó elvesztése, több sikertelen reprodukciós eljárás, családon belül munkahely elvesztése). Az I. rendű felperes jelenleg is alvászavarral és evési zavarral küzd, fokozott ingerültség és érzékenység jellemzi, szociális kapcsolatrendszere sérült, zárkózottabbá vált, ami társul az öröme való

képességének elvesztésével és fásultság érzéssel. Pszichés tünetei tartósnak tekinthetők, azok spontán enyhülése nem várható, számára javasolt a pszichoterápiás segítségkérés.

- [4] Az 1973. július 31-én született II. rendű felperes 35 éves koráig élt együtt a szüleivel, utána tíz évig a szomszédos lakásban lakott, így édesapja leépülésével és fájdalmával minden nap szembesült. A néhai halálával okozati összefüggésben kialakult elhúzódó gyászállapot a II. rendű felperesnél enyhébb formában mutatkozik meg, elsősorban ingerlékenység, állandósult szorongás formájában. Pszichés tünetei a későbbiekben spontán is rendeződhetnek, azonban célszerű lenne a pszichoterápiás segítség igénybevétele.
- [5] Az I. rendű felperes keresetében 1.000.000 forint, a II. rendű felperes 800.000 forint sérelemdíj, és ezen összegek 2018. április 24. napjától járó törvényes késedelmi kamata, valamint ügyvédi munkadíjból álló perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A felperesek keresetüket arra alapították, hogy édesapjuk halálával – aki az alperes jogelődjénél elszenvedett foglalkozási megbetegedés miatt hunyt el – sérült a teljes családban éléshez fűződő személyiségi joguk, amelynek következtében jelentős nem vagyoni hátrányaik keletkeztek.
- [6] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, azt mind jogalapjában, mind összecszerúságában vitatva.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek személyenként 500.000 forint sérelemdíjat, ezen összegek után 2018. április 24. napjától a kifizetés napjáig járó, az adott naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot. Az elsőfokú eljárásban felmerült perköltség, a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt elsőfokú eljárási illeték és az állam által előlegezett költség viseléséről a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 83.§ (2) bekezdése alapján a pernyertesség-pervesztesség arányára figyelemmel határozott.
- [8] Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 9.§ (1) bekezdése alapján a munkavállaló és a munkáltató személyiségi jogainak védelmére a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42-2:54.§-át kell alkalmazni azzal, hogy a Ptk. 2:52.§ (2) és (3) bekezdése, valamint 2:53.§-a alkalmazásakor a törvény kártérítési felelősségre vonatkozó szabályai az irányadók. Az elsőfokú ítélet megállapítása szerint a felperesek az előzményper során kirendelt szakértők véleményével bizonyították, hogy a munkavégzés során elszenvedett radon sugárzás vezetett néhai néhai esetében a tüdődaganat kialakulásához, a perszakértő szakvéleménye szerint pedig halálát a tüdőrák mint foglalkozási megbetegedés, illetve annak szövődményei okozták azzal, hogy a halál adott időpontban való bekövetkeztében a sorsszerű megbetegedései kis mértékben közrehatottak.
- [9] A perben kirendelt igazságügyi pszichológus szakértő szakvéleménye alapján bizonyítottnak találta, hogy a felpereseknél az egyébként normális gyászreakciók felerősödtek, elmélyültek és hosszan elhúzódtak, így ezek a hátrányos lelki változások nem vagyoni hátrányt jelentettek. A sérelemdíj összegének meghatározása során a kompenzáció körében értékelte, hogy a felperesek lelki egészsége édesapjuk halála folytán sérült, pszichikai fájdalom és lelki válság alakult ki náluk, amelyek megfelelő szakellátás útján kezelhetők, enyhíthetők.
- [10] Figyelemmel volt arra, hogy az I. rendű felperes lelki panaszai, tünetei nem csak édesapja halálából, hanem több más feldolgozatlan veszteségéből is erednek, ezek a halmozott veszteségek összeadódva, egymást felerősítve okozzák nála a pszichés tüneteket, annak tartós fennálltát és a jövőbeni spontán enyhülés csekély lehetőségét. Értékelése körébe vonta, hogy a II. rendű felperesnél az elhúzódó gyászállapot jelentős életminőségromlást nem okozott, a pszichés tünetek csak enyhébb formájában mutatkoztak meg, e státusza jó eséllyel spontán is rendeződhet a jövőben.

- [11] A kereseti kérelemben követelt összeget azonban mindezek mellett is eltúlzottnak találta, és mind az I. rendű, mind a II. rendű felperes esetében 500.000-500.000 forint sérelemdíjat tartott a 2018. évi értékviszonyok alapján olyan összegnek, amely megfelelően kompenzálja az őket ért sérelmet, és elégtétellel szolgálhat a teljes családban éléshez fűződő személyiségi jogaik megsértéséért.
- [12] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak részbeni megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását kérte. Hangsúlyozta, hogy a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.246/2018/21. számú ítélete alapján 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítést fizetett meg a jogutódoknak, peres eljáráson kívül néhainénak sérelemdíjat, temetési és siremlékállítási költséget fizetett, valamint havonta jövedelempótló kártérítési járadékot folyósít számára. Kiemelte, hogy a szülőjét elvesztő nagykorú gyermek részére személyiségi jogai megsértésének megvalósulása esetén sem jár szükségképpen sérelemdíj, annak további feltétele az azzal okozati összefüggésben álló olyan sérelem bekövetkezése, amely pénzbeli szolgáltatás nyújtásával ellensúlyozható. A felperesek azonban a perben nem igazolták, hogy a hozzátartozójuk halálával okozati összefüggésben kialakult olyan, a normálistól eltérő gyászreakciójuk, amely életminőségüket jelentősen befolyásolta. Álláspontja szerint, ha az elsőfokú bíróság súlyának megfelelően értékelte volna, hogy az I. rendű felperesnél kialakult krónikus gyászfolyamat tünetei valójában nem az édesapja halálával állnak ok-okozati összefüggésben, hanem a halmozott veszteségek hatására kialakult, egymást felerősítő panaszok, míg a II. rendű felperes pszichés tünetei enyhébbek, mindennapi életvitelében érdemi romlás nem eredményeztek, valamint a felperesek pszichés tünetei kezelhetők, akkor okszerűen csak a sérelemdíj alaptalanságára vonhatott volna le következtetést. Másodfokú perköltségét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (R.) 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerinti ügyvédi munkadíjban számította fel.
- [13] A felperesek csatlakozó fellebbezést terjesztettek elő, amelyben az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, a sérelemdíj összegének az I. rendű felperes esetében 800.000 forintra, a II. rendű felperes esetében 650.000 forintra történő felemelését és az alperesnek első- és másodfokú perköltségben való marasztalását kérték. Hangsúlyozták, hogy az őket ért nem vagyoni sérelmeket az igazságügyi pszichológus szakértő véleménye is alátámasztotta, ennek ellenére az elsőfokú bíróság olyan alacsony sérelemdíjat állapított meg, amely édesapjuk elvesztésével kapcsolatban a mindennapi életben megjelenő nehézségek kompenzálására nem alkalmas. Másodfokú perköltségként jogi képviselőjük R. 3.§ (2) és (5) bekezdése alapján általános forgalmi adó nélkül megállapított munkadíját számították fel.
- [14] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a csatlakozó a fellebbezés kapcsán az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.
- [15] A fellebbezés nem alapos, a csatlakozó fellebbezés alapos.
- [16] A fellebbezési eljárásban a jogsértés ténye, annak körülményei már nem voltak vitatottak, ezért a másodfokú bíróságnak felülbírálati jogkörének a Pp. 370.§ (1) bekezdése szerinti korlátai között kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felpereseket ért személyiségi jogsérelem ellenére mellőzhető-e az alperesnek sérelemdíjban való marasztalása, illetve helye van-e a csatlakozó fellebbezés folytán a marasztalás felemelésének.
- [17] Az alperes fellebbezésében nem támadta az elsőfokú bíróság keresetet részben teljesítő ítéletének azt a megállapítását, hogy néhai néhai halálával – amelyhez túlnyomó részben, 90%-ban a kisgyermek tüdőrák mint foglalkozási megbetegedés vezetett – sérült a felperesek Ptk. 2:42.§ (1) bekezdésében nevesített családi élethez fűződő személyiségi joga. A felperesek sérelemdíj iránti keresetét azonban alaptalannak tartotta, mert olyan – a

jogsértéssel okozati összefüggésben álló – nem vagyoni sérelmet nem igazoltak, amely a sérelemdíj iránti követelésüket megalapozná.

- [18] A felperesek mind az elsőfokú eljárásban, mind csatlakozó fellebbezésükben az őket ért nem vagyoni sérelmet édesapjuk elvesztésében, az elhúzódó gyászreakció következményeinek elszenvedésében, családi életük és ennél fogva életvitelük hátrányos megváltozásában jelölték meg.
- [19] A Ptk. 2:52.§ (2) bekezdése értelmében a sérelemdíjra kötelezés feltételeire – különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára – a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkezésének bizonyítása nem szükséges. A Ptk. 2:52.§ (3) bekezdése szerint a sérelemdíj mértékének meghatározásánál a bíróságnak az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és a környezetre gyakorolt hatására – kell figyelemmel lennie. A sérelemdíj elsősorban az okozott nem vagyoni sérelmek kompenzálására, az elvesztett életörömök pótlására hivatott, a sérelmet szenvedett félre koncentrálni jogvédelmi eszköz. Bár a sérelemdíjban büntető és preventív elemek is megjelennek, elsődleges funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjon.
- [20] Az ítélezési gyakorlat szerint a hozzátartozó elvesztése esetén a családtagok személyiségi jogainak sérelmét, az erre alapított igényüket a közvetlen károsulttal fennállott kapcsolat tartalmának változása, az általa betöltött családi funkciók elvesztése, sérülése és az ezek kapcsán előállt krízis alapozza meg. Általánosságban rögzíthető, hogy a felnőtté váló gyermek számára a párkapcsolat, majd a saját gyermekéhez fűződő kapcsolat válik az elsődleges párkapcsolattá, azonban a gyermek és szülő közötti kapcsolat önálló jelentősége ettől függetlenül fennmarad, saját funkciójában válik a személyiség részévé. Az elszenvedett nem vagyoni sérelem megítéléséhez ebben az esetben is a hozzátartozó halálával elvesztett családi kapcsolatok lényegi jellemzőit és a veszteség sérelmet szenvedett félre gyakorolt hatását kell feltárni, amely az elsőfokú eljárásban kellő körültekintéssel megtörtént.
- [21] Az elsőfokú bíróság értékelte, hogy az I. rendű felperes 27 éves koráig, a II. rendű felperes 35 éves koráig élt együtt a szüleivel, őket elköltözésük után is gyakran látogatták, velük szoros érzelmi kapcsolatban maradtak. Az édesapjuk halála miatt náluk fellépő veszteség, fájdalom, az elhúzódó gyászállapot miatt megrendült pszichés állapot mind olyan sérelmek, amelyek az alperes álláspontjával szemben indokolják a sérelemdíj megállapítását, függetlenül attól, hogy felnőttként szüleikkel már nem éltek közös háztartásban (Kúria Mfv.VIII.10.111/2022/4. számú és Pfv.III.20.436/2010/5. számú ítéletei). Az, hogy az I. rendű felperes pszichés egészségének tartós sérülésében az édesapja halála mellett más veszteségek is szerepet játszottak, illetve a II. rendű felperes lelki egészsége kisebb mértékben, és előreláthatóan átmeneti jelleggel sérült, az alperes által felhívott ítélezési gyakorlat mellett sem jelenti a sérelemdíj iránti kereset elutasítására alapot adó nem vagyoni sérelem hiányát, mindez az összecszerűség meghatározásánál figyelembe veendő szempontnak minősül.
- [22] Az alperes fellebbezésének alátámasztására alaptalanul hivatkozott a BH2016.241. számú eseti döntésből is kitűnő azon ítélezési gyakorlatra, mely szerint a személyiségi jogi jogsértés megállapításának nem automatikus következménye a sérelemdíj megítélése, a körülmények bírói mérlegelése adott esetben azt is eredményezheti, hogy a jogsértő nem kötelezhető sérelemdíj megfizetésére. Kivételesen mellőzhető a jogsértő sérelemdíjban való marasztalása, ha a jogsértés olyan nem vagyoni sérelemmel nem járt, amely indokolná a sérelemdíj megítélését, vagy az elrendelt objektív szankciók alkalmazása megfelelő és elegendő eszköze lehet az elszenvedett sérelem orvoslásának. Ezek a körülmények a felperesek személyiségi jogséremlere kapcsán nyilvánvalóan nem állapíthatók meg, a jogsértés

következményei – annak súlyossága folytán – tartósan fennmaradnak, a felperesek életére véglegesen kihatnak.

- [23] Az a körülmény, hogy az alperes a felperesek édesapja testi épséghez és egészséghez fűződő személyiségi joga megsértése miatt a felperesek mint jogutódok részére nem vagyoni kártérítést fizetett a felperesek sérelemdíj iránti követelését alaptalanná nem teszi, mértékét nem csökkenti, mint ahogy a kereset elbírálásakor annak sem volt jelentősége, hogy az alperes a túlélő házastárs követelését peren kívül rendezte.
- [24] Nem tévedett tehát az elsőfokú bíróság, amikor az alperest sérelemdíjban marasztalta, azonban a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a sérelemdíj kompenzációs funkciójának érvényre juttatásához – a 2018. évi ár- és értékviszonyokat és a más hasonló ügyekben kialakult bírói gyakorlatot is szem előtt tartva – mindkét felperes esetében annak a csatlakozó fellebbezésben megjelölt összegre történő felemelése indokolt és szükséges.
- [25] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján – fellebbezett részében – részben megváltoztatta, az alperes által fizetendő sérelemdíj összegét az I. rendű felperes esetében 800.000 forintra, a II. rendű felperes esetében 650.000 forintra felemelte, míg az ítéletet az ezen felüli fellebbezett részében helybenhagyta. A késedelmi kamatra vonatkozó anyagi jogi rendelkezések veszélyhelyzetre tekintettel történő eltérő alkalmazására vonatkozó 454/2022. (XI. 9.) Korm. rendelet alapján ugyanakkor rögzítette, hogy a késedelmi kamat mértéke 2022. november 10. napjától a 424/2022. (X. 28.) Korm.rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnésének napjáig terjedő időszakban nem lehet több évi 25%-nál.
- [26] A másodfokú bíróság döntésével a pernyertesség- pervesztesség aránya megváltozott (20-80% a felperesekre kedvezőbben), a felperesek fellebbezésükben a Pp. 83.§ (2) bekezdésének alkalmazását nem kifogásolták, ezért az elsőfokú perköltség, a meg nem fizetett kereseti eljárási illeték és az állam által előlegezett költség viselésére vonatkozó rendelkezést a Pp. 102.§ (1) bekezdés alapján ennek figyelembevételével kellett megváltoztatni.
- [27] A fellebbezés eredménytelen maradt, a csatlakozó fellebbezés sikeres volt, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 83.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperesek bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdésére figyelemmel meghatározott összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének megfizetésére. A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán feljegyzett 80.000 forint fellebbezési eljárási illetéket és a csatlakozó fellebbezés 18.000 forint eljárási illetékét az alperes köteles megfizetni a Pp. 102.§ (1) bekezdés alapján, akit a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróság tájékoztatott az esedékesség időpontjáról, valamint a fizetés során a közlemény rovatban feltüntetendő adatokról.
- [28] A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp. 376.§ (1) bekezdése alapján – az ott írt kivételek hiányában – tárgyaláson kívül bírálta el.

Pécs, 2023. február 28.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró